

การสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลทับพริก จังหวัดสระแก้ว

ประชากรในตำบลทับพริกโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร พืชไร่ พืชสวน และเลี้ยงสัตว์ มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 20,000 บาท/ปี ทำให้รายได้ที่จัดเก็บได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล และที่ได้รับการอุดหนุนจากส่วนกลางไม่เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาและสร้างเจริญให้กับท้องถิ่น นอกจากนี้ประชาชนในท้องถิ่นยังไม่มีการร่วมมือและมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันในการประกอบอาชีพทำให้งบประมาณที่ใช้ไปในการสนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นไม่สามารถก่อประโยชน์ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และขาดความรู้ความเข้าใจในการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาตนเอง จึงยังคงพึ่งพิงเงินสนับสนุนจากงบประมาณของท้องถิ่นเพียงอย่างเดียว

อบต. จึงต้องการให้ประชาชนกลุ่มต่างๆในพื้นที่ร่วมมือกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง สร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: อรัญประเทศ

จังหวัด: สระแก้ว

ประชากร: 3,322 คน

พื้นที่: 68.97 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2544 อบต.ทับพริกได้เข้าร่วมในโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน(สค.อช.)ของกรมพัฒนาชุมชน เพื่อจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ในเรื่องการพัฒนาส่งเสริมความร่วมมือของกลุ่มต่างๆภายในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการรวมกลุ่ม เกิดการเรียนรู้และสร้างความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม เป็นการพัฒนา "คน" และ "การบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน" เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

- คัดเลือกตัวแทนจากทุกหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 24 คน จัดตั้งเป็นทีมวิจัยของตำบลเข้าร่วมการประชุมที่โรงแรมปรีณซ์พาเลส กรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดขึ้นตามโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน ของกรมพัฒนาชุมชน
- ทีมวิจัยของตำบล และ อบต. จัดเวทีประชุมประชาชนในแต่ละหมู่บ้านเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ กิจกรรมของกลุ่ม ปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งศักยภาพและแนวทางการร่วมมือกับกลุ่มอื่น จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นี้สามารถนำไปจำแนกประเภทกลุ่มกิจกรรมในท้องถิ่นออกเป็น 8 กลุ่ม คือ
 - กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ สุกร โค แพะ
 - กลุ่มเกษตรอินทรีย์
 - กลุ่มป๋ย
 - กลุ่มออมทรัพย์
 - กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
 - กลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)
 - กลุ่มฌาปนกิจ
 - กลุ่มสตรี

3. จัดการประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดวิธีดำเนินการของแต่ละกลุ่มและเป้าหมายในการดำเนินการของกลุ่ม โดยมีคณะกรรมการกลุ่มและเจ้าหน้าที่จากโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน(สค.อช.)จำนวน 3 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักพัฒนาชุมชน อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และพนักงานของ อบต. ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน
4. เริ่มดำเนินการตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยมีการรับสมัครสมาชิกกลุ่มเพิ่มเติมและระดมทุนเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม โดยจะมีการระดมทุนและหุ้นที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม
5. จัดการประชุมภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเพื่อติดตามผลการดำเนินงาน มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินการระหว่างกลุ่ม โดยในระยะเริ่มต้นกำหนดให้มีการประชุมเดือนละ 2 ครั้ง แต่ในปัจจุบันกำหนดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มต่างๆทุกวันที่ 28 ของเดือน ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ของ สค.อช. พัฒนาการเขตจำนวน 2-3 คน ตำบลพัฒนากรตำบล ทีมอาจารย์ที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัยมหิดลจำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่ของ อบต. เข้าร่วมด้วย

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/ การลงทุน	1. งบประมาณอุดหนุนจาก สค.อช. เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ
อุปกรณ์/เครื่องมือ	1. วัสดุและอุปกรณ์ในการจัดเวทีประชุม เช่น โต๊ะ เก้าอี้ และวัสดุสิ้นเปลืองอื่นๆ
บุคลากร	1. เจ้าหน้าที่จากโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน ทำหน้าที่ให้ความรู้และคำแนะนำแก่กลุ่มต่างๆ โดยจะเข้ามาให้คำปรึกษาในเวลาประชุมกลุ่ม 2. พัฒนาการเขตทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำกิจกรรมของกลุ่มจำนวน 2-3 คน /การประชุม 1 ครั้ง 3. พัฒนาการตำบลทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่กลุ่มต่างๆจำนวน 1 คน/การประชุมกลุ่ม 1 ครั้ง 4. วิทยากรจากมหาวิทยาลัยมหิดลที่ให้ความรู้ในการดำเนินการของกลุ่ม จำนวน 2 คน/ การประชุม 1 ครั้ง 5. พนักงานของ อบต. ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มกับทีมที่ปรึกษาและวิทยากร 6. ทีมวิจัยของท้องถิ่นจำนวน 24 คน ซึ่งเป็นผู้เข้ารับการอบรมและนำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ต่อให้แก่สมาชิกคนอื่นๆได้ทราบ 7. คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
ตุลาคม 2544	ทีมวิจัยของตำบล (ตัวแทนจากทุกหมู่บ้านในตำบล) เข้าร่วมการอบรมตามโครงการสนับสนุนเครือข่ายองค์กรชุมชน	สค.อช.
สิงหาคม 2545	จัดประชุมประชาคม 7 หมู่บ้าน(ที่ละหมู่บ้าน)จัดการประชุมรวมของตัวแทนกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มต่างๆในแต่ละหมู่บ้านและแต่ละกลุ่ม รวมถึงประวัติของแต่ละชุมชน	สค.อช./ อบต./ ทีมวิจัยของตำบล
กุมภาพันธ์ 2546	จัดและแบ่งกลุ่มภายในจากเดิมที่มีอยู่ 67 กลุ่ม นำมาจัดแบ่งประเภทใหม่โดยจัดกลุ่มที่มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียง	สค.อช./ อบต./

	กันเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งนำมาจำแนกใหม่ได้เป็น 8 กลุ่มหลัก -ประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมาย และการจัดหาทรัพยากรเพื่อดำเนินงาน -เริ่มดำเนินการตามเป้าหมายที่วางไว้ตามลำดับความสำคัญ รับสมัครสมาชิกกลุ่ม จัดระดมทุนและระดมทุน	ทีมวิจัยของตำบล
ทุกวันที่ 28 ของเดือน	ประชุมตัวแทนกลุ่ม โดยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 3 คน เข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ปัญหา และอุปสรรครวมทั้งวิธีการแก้ไขที่ได้ดำเนินการ	สค.อช./ อบต./ คณะกรรมการ กลุ่มแต่ละกลุ่ม

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

**โครงการสนับสนุนเครือข่าย
องค์กรชุมชน**

เป็นวิทยากรให้ความรู้ คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่นและสนับสนุนงบประมาณ

**สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต
และพัฒนาชุมชนตำบล**

เป็นวิทยากรให้ความรู้ คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น

-- บทบาทความร่วมมือ --

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนในท้องถิ่นมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองต่ำ การแก้ไขปัญหาต่างๆต้องรอการสนับสนุนจาก อบต. ทั้งด้านงบประมาณและการดำเนินการ
2. ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 20,000 บาท/ปี
3. ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างกลุ่ม ต่างคนต่างทำและไม่มีการนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น รวมทั้งไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างกัน

หลังการดำเนินการ

1. ประชาชนสามารถหาทางแก้ปัญหาด้วยการหารือร่วมกัน ภายในกลุ่มเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์ความรู้ของแต่ละฝ่ายมี และประสบการณ์ที่แลกเปลี่ยนกันระหว่างกลุ่ม
2. กลุ่มต่างๆ สามารถจัดหาเงินทุนได้จากภายในชุมชน โดยเป็นเงินทุนที่เกิดจากการระดมจากสมาชิกในกลุ่มและเงินทุนจากระหว่างกลุ่ม
3. มีการนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน มีการซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระหว่างกัน เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น การที่กลุ่มเลี้ยงสัตว์ขายมูลสัตว์ให้แก่กลุ่มปุ๋ยเพื่อนำไปผลิตปุ๋ย เมื่อได้ปุ๋ยก็ขายต่อให้แก่กลุ่มเกษตรอินทรีย์เพื่อนำไปใช้ในการเพาะปลูก และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม(จากการใช้ปุ๋ยเคมี) เนื้อสัตว์ที่ได้จากกลุ่มเลี้ยงสัตว์ก็นำมาจำหน่ายในตลาดภายในชุมชน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มสตรีผลิตได้ก็จะจำหน่ายให้แก่กลุ่มอาแปงกิจ ส่วนกลุ่มที่เกี่ยวกับด้านการเงินได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ก็จะทำให้ที่สนับสนุนด้านเงินลงทุนให้แก่กลุ่มต่างๆ
4. ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น และคนในชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. การหาเวลาที่เหมาะสมในการประชุมและรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากแต่ละคนต้องทำงานในเวลากลางวัน	1. ใช้เวลาในช่วงเย็นหรือค่ำซึ่งสมาชิกว่างจากการทำงานแล้ว
2. ทักษะคิดดั้งเดิมของคนในชุมชนทำให้การรวมกลุ่มทำได้ยาก	2. พยายามสะท้อนปัญหาและหาแนวทางการแก้ไขที่สามารถนำมาปฏิบัติได้โดยไม่เป็นการขัดกับทัศนคติ หรือกฎระเบียบดั้งเดิมของกลุ่ม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. การสนับสนุนทางด้านการวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ในการให้ความรู้ในการปฏิบัติ และในการสร้างความร่วมมือระหว่างประชาชนในท้องถิ่น
2. ความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงของผู้บริหาร อบต. ในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3. ความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นจากการที่ประชาชนได้เห็นตัวความสำเร็จของท้องถิ่นอื่นหรือกลุ่มอื่นๆ ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตาม

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

เมื่อประชาชนมีการรวมตัวเป็นกลุ่มต่างๆ เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน ได้เห็นผลสำเร็จของการร่วมมือกัน จนทำให้เกิดการวางรากฐานเป็นธรรมเนียมปฏิบัติขึ้นแล้ว ก็จะทำให้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นมีความต่อเนื่อง ประชาชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และรู้จักร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นในระยะยาว

บทเรียนที่ได้รับ

ประชาชนเป็นผู้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องเป็นภาระในการดูแลของหน่วยงานปกครอง แต่จะต้องได้รับการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีความพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ความเป็นไปได้ในการถ่ายทอดประสบการณ์

องค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นสามารถนำแนวคิดการสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชนในท้องถิ่นของตนพึ่งพาตนเองได้ โดยสามารถนำไปประยุกต์ให้เข้ากับทรัพยากรและความสามารถในท้องถิ่นของตนบนพื้นฐานความคิดที่ว่าประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ระบุปัญหาหารวมทั้งสามารถแสวงหาหนทางในการแก้ปัญหาได้เอง อาศัยเพียงการสนับสนุนอย่างเต็มที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นาย อนันต์ สวัสดิ์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยพริก
ที่อยู่ : 99 หมู่ 6 ถนนรัชตะวิถี ตำบลห้วยพริก อำเภออรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว
โทรศัพท์ : (037) 260-231

ชื่อ-นามสกุล : นางสาว อุไรวรรณ รสแก่น
ตำแหน่ง : เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยพริก
ที่อยู่ : 99 หมู่ 6 ถนนรัชตะวิถี ตำบลห้วยพริก อำเภออรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว
โทรศัพท์ : (037) 260-231

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2544

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	99 หมู่ 6 ถนนรัชตะวธิ ตำบลทับพริก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 27120
ขนาดพื้นที่	68.97 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	685,700.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	2,126,200.00 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	7 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 4 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	3,351 คน
จำนวนครัวเรือน	1,155 ครัวเรือน
ประชากรแฝง	50 คน
รายได้เฉลี่ยประชากร	20,000 บาท
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ประชากรในตำบลทับพริกแต่ดั้งเดิมเป็นประชากร จากตำบลคลองน้ำใสที่เข้ามาบุกเบิกพื้นที่ทำกิน ต่อมาเริ่มมีชาวบ้านทั้งในอำเภอและนอกอำเภอเข้ามา บุกเบิกพื้นที่ทำกินจนเกิดการตั้งหมู่บ้าน ตั้งบ้านเรือน เป็นกลุ่มตามแนวถนนสายอรัญประเทศถึงคลองหาด ที่เป็นแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา โดย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรพืชไร่ พืชสวน และเลี้ยงสัตว์